

Viite: valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto 6.11.2023 klo 08.30 HE 109/2024 vp

Asia: HE 109/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

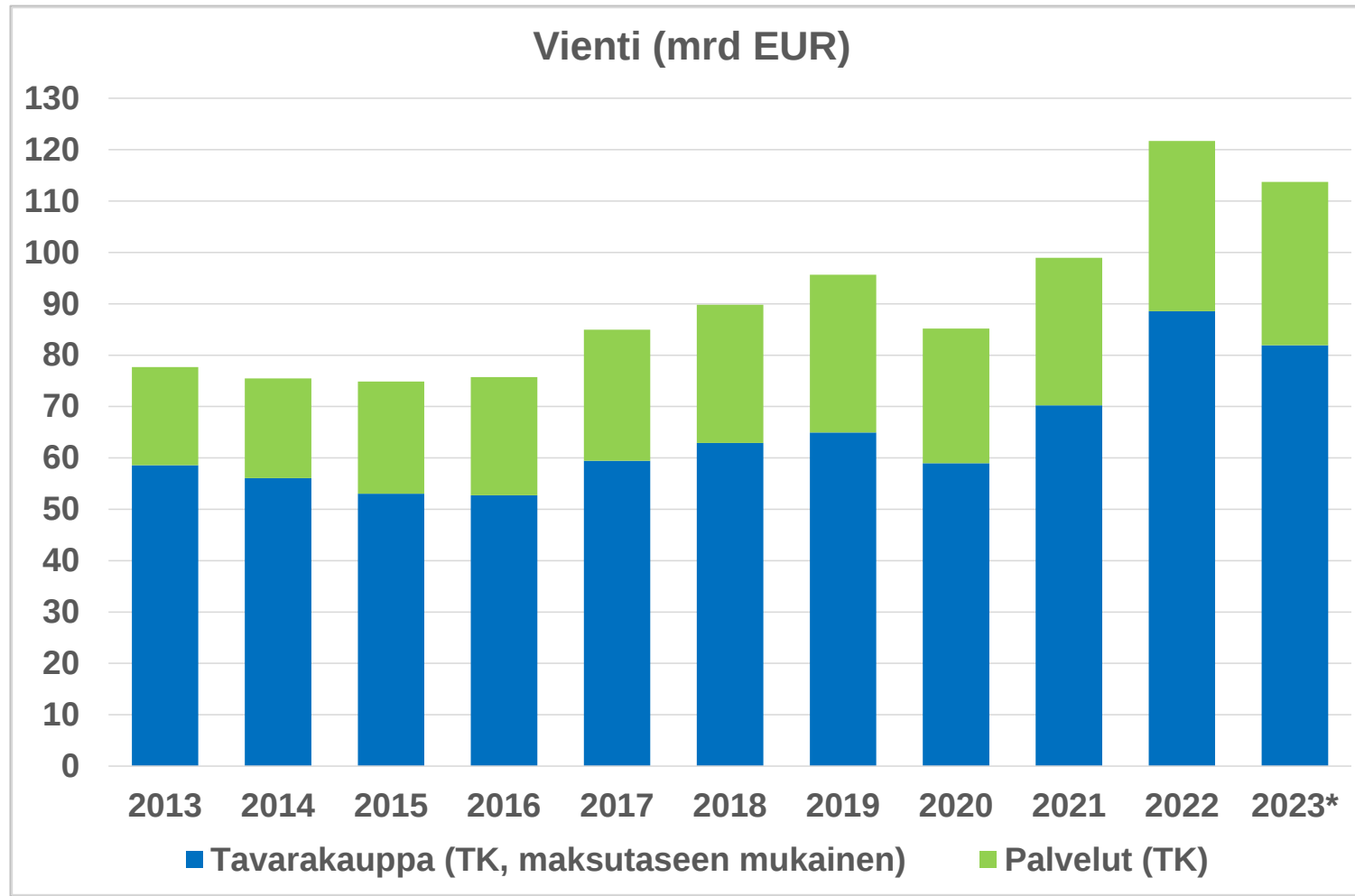
Teema: TAE 2025 / Viennin edistäminen ja rahoitus. 1) Julkinen vienninrahoitusjärjestelmä, nykytila ja haasteet. 2) Viennin edistämisen muu rahoitus, nykytila ja haasteet. Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä päätti kesäkuussa Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtämisestä ulkoasiainhallintoon. Pyydetään avaamaan siirron taustaa, tulossa olevia budjettivaikutuksia ja arvioimaan muutoksen muita vaikutuksia.

Risto Vuohelainen

Executive Director, Vienninedistämispalvelut

Taustaa Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtämisestä ulkoasiainhallintoon

Suomen vienti laski vuonna 2023 ja talouskasvu on heikkoa

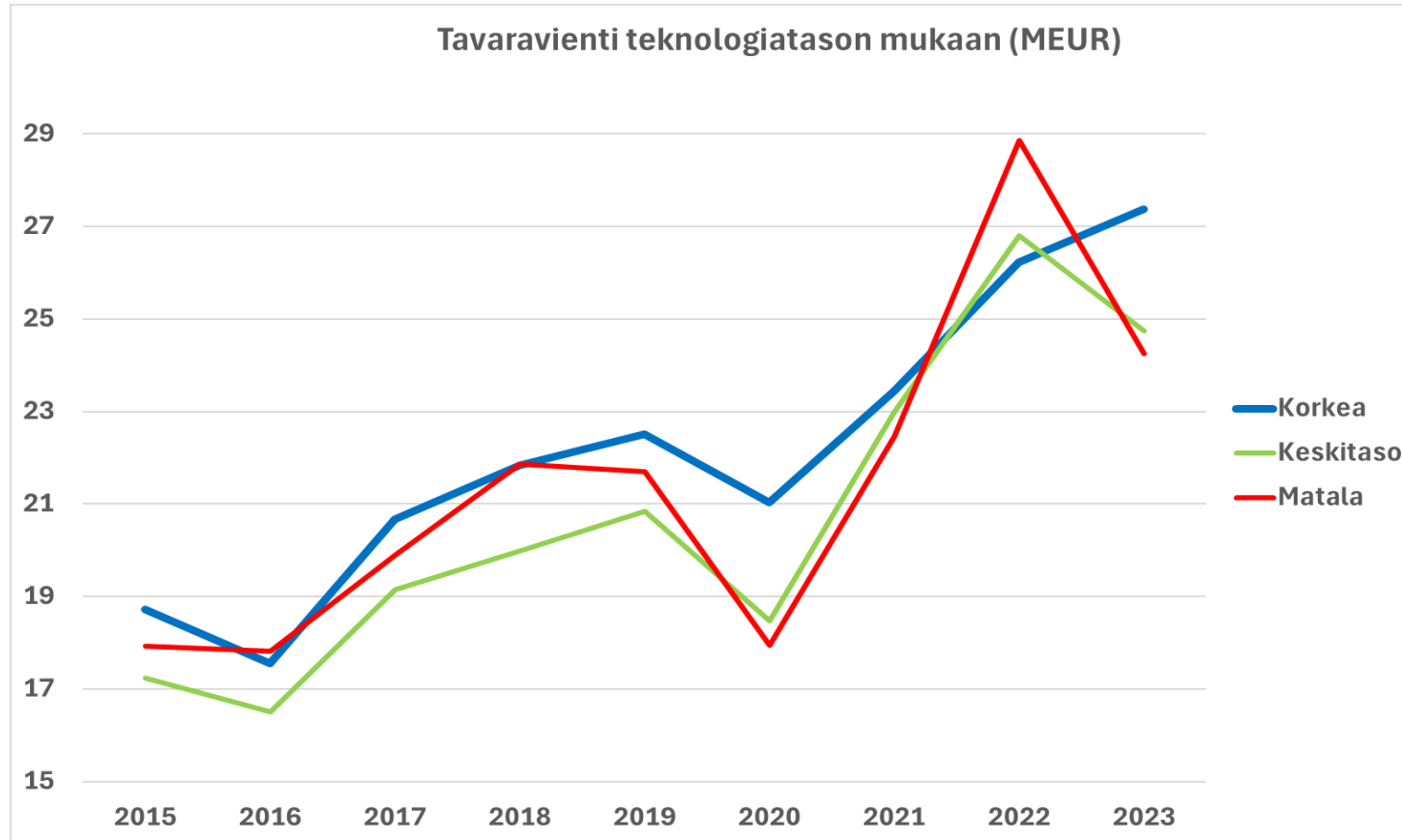

Suomen tavara ja palveluvienti oli 114 miljardia euroa.

Laskua edelliseen ennätysvuoteen oli 7%.

Vienti on kasvanut 3 vuoden tarkastelujaksolla (2020 – 2023) +33%.

Kuitenkin, tavaraviennissä korkean teknologiatason vienti kasvanut erinomaisesti vuodesta 2016

Suomen viennin ongelma on sen rakenne.

Yli 65% tavaraviennistä on bulkkia, jolle maailmanmarkkinat määräävät kysynnän ja hinnan.

Team Finland vienninedistäminen kohdistuu erityisesti korkean teknologiatason vientiin.

Taustaa päätökselle

- Petteri Orpon hallitusohjelman yhteydessä sovittu, että 1) Team Finland -verkoston toiminta ja johtaminen uudistetaan yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa tukemaan Suomen strategisia intressejä, 2) vahvistetaan ulkoministeriön ohjausroolia valtion viennin ja kansainvälistymisen edistämistoiminnoissa sekä 3) selvitetään Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtämistä osaksi Suomen edustustoverkkoa.
- Halutaan vahvistaa ulkoministeriön vaikutusvaltaa vienninedistämisessä tilanteessa, jossa elämme geopoliittisesti epäjärjestyksen ajassa, missä sääntöjä ei noudateta ja monet varsinkin suuryritykset tarvitsevat geo-talouden neuvoja tavanomaisen vienninedistämisen rinnalla.
- Virkamiesten selvitys syksyllä 2023 ei selvittänyt:
 - Ulkoministeriön ulkomaan edustustojen edellytyksiä kaupallisen toimen johtamiselle
 - Tämänhetkiseen yhtenäiseen yritysten kansainvälisen kasvun palvelupolkuun syntyvän katkoskohdan vaikutusta yritysten saamaan palveluun
 - Uudelleenjärjestelyn aikaan saaman palveluorganisaation sekaannustilan vaikutusta Suomen vientiin
 - Uudelleenjärjestely kustannuksia tai uuden organisaatiomallin kustannusvertailua nykytilaan
 - Uuden mallin hyötyjä ei ole laskettu tai määritelty miten niitä voitaisiin mitata
- Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä linjasi 14. kesäkuuta 2024 Team Finland -verkoston johtamisrakenteen uudistamisesta kotimaassa sekä Business Finlandin ulkomaantoimintojen integroinnista ulkoasiainhallintoon.

Seurauksia Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirtämisestä ulkoasiainhallintoon

Seurauksia päätöksestä

- Syksyllä 2024 budjettiriihessä päätettiin, että Business Finlandin ulkomaan toimintojen budjettirahoitus siirretään ulkoministeriön hallinnonalalle jo vuoden 2025 alusta.
- Rahoituksen siirto johtaa siihen, että koko Business Finlandin ulkomaanverkosto ja mahdollisesti myös kotimaassa sijaitsevaa johtamis- ja tukitoimintojen henkilöstöä tehtävineen siirtyy nopealla aikataululla pois Business Finlandin organisaatiosta ulkoministeriön hallinnonalalle.
- Nyt päätetyllä järjestelyllä näiden yhdistämisestä saatetaan saada aikaan synergiaetuja, mutta niitä ei ole selvemmin määritelty saati laskettu.
 - Asiantuntijoiden siirtoon liittyvistä lakiteknisistä haasteista tai kustannuksista maailmalla ei ole vielä tehty selvitystä. Tämä kustannus voi nousta miljooniin, jos paikalliset lait edellyttävät erorahojen tai muiden Business Finlandin vastuiden maksamista liikkeenluovutuksen yhteydessä.
 - Myöskään ei ole verrattu johtamis-, hallinnointi- tai tilakuluja toimijoiden välillä. Business Finland on yritysmäisesti hyvin matala organisaatio, jolla on hyvin pieni hallinnointi- ja johtamisrakenne, eikä sen toimistot maailmalla tarvitse niin vahvoja turvallisuusjärjestelyjä kuin lähetystöt.

Pääriskejä siirrossa

- Syntyy rajapinta asiakaspalvelussa Suomen ja ulkomaiden väliin.
 - Heikentyvä yhteys Suomen asiakasrajapintaan ja tarpeeseen. Business Finlandin asiakkaiden palvelutarve liikkuu edestakaisin Suomen ja maailman toimistojen välillä.
 - Kansallisesti ei olisi toimijaa, jolla olisi kyky tuottaa ja koordinoida ”maakunnista maailmalle” – palvelukokonaisuuksia.
- Kaupallisen ja vientiosaamisen sekä yritysmäisen toimintakulttuurin heikkeneminen toiminnan johtamisessa.
 - Business Finlandin asiantuntijat ja heidän esihenkilönsä ovat kansainvälisen kaupan osaajia.
 - Riski kohdemarkkinakohtaisesti eriytyvistä palveluista ja verkoston työn siirtyminen vienninedistämisestä muuhun edustustojen tekemisen tukemiseen
- Suurin huoli kuitenkin on, jos uutta toimintatapaa ei saada nopeasti toimintakykyisesti, voi se vaarantaa suomalaisten yritysten saaman vientineuvonnan tuen maailmalla tilanteessa, jossa se sitä kipeimmin tarvitsee. Tyypillisesti yritysjärjestelyissä organisaatio ajautuu epäjärjestykseen ja toiminnan tehokkuus laskee. Business Finlandin fuusiossa vienninedistäminen oli sekaannustilassa noin 2 ensimmäistä vuotta.

Kiitos

Lisätietoja

Risto Vuohelainen

Risto.Vuohelainen@businessfinland.fi

040 546 1217